

36/13 Referat.
GODINA II.

GRADSKA BIBLIOTEKA
TURAJ SIZGORIC
SIBENIK
ZNAJSTVENI ODIEL
17.8.12
ŠIBENIK, 17. kolovoza 1912.

BROJ 35.

NAPREDNJAK

BROJ 2.

IZVANREDNO IZDANJE.

GODINA II.

91.34/12
GRADSKA BIBLIOTEKA
TURAJ SIZGORIC
SIBENIK
ZNAJSTVENI ODIEL
ŠIBENIK, 14. kolovoza 1912.

BROJ 34.

NAPREDNJAK

List hrvatske pučke napredne stranke.

Pretplata: na godinu Kr. 5.— Na pò god. Kr. 2.50. Za inozemstvo suviše pošt. trošak.

Pojedini broj u mjestu 6 para vanka 8. Plativo i tuživo u Šibeniku.

IZLAZI SVAKOG PETKA

Izdavač, vlastnik i tisak „Pučka Tiskara“
D.r V. Iljadica i drugovi — Šibenik.
Odgovorni urednik: IVAN SLAVICA.

Pretplata šalje se administraciji. Pisma šalju se uredništvu. Rukopisi se ne vraćaju a neplaćeni se listovi ne primaju. Oglasi se računaju po 16 para po petit retku; za više puta po pogodbi. Priopćenja i zahvale po 20 para po retku. — — — — — Plaća se sve unaprijed. — — — — —

SE NE VRAĆAJU. —
POŠILJKE NEPLA-
NE PRIMAJU SE. —
E RAČUNAJU 16 PA-
ETIT RETKU, A ZA
TA PO POGODBI.
NJA I ZAHVALE 20
A PO RETKU. — —

INAJSTIĆ.
Iljadica i drugovi

ponos Milanaca
ipatičan, kao što
ki ponos, ali je
ostojan divljenja,
in; on je plamen,
e, on je moralna
čudnovatu aktiv-
aj radi mnogih
ajživahniji, naju-
je, duguje svoj

isiti, ako mogi
alno čuvstvo, naći
alijani bili psiho-
amo prema svom
nego najvećma
evo to je baza

na logično izviru,
gi tijekovi unu-
ke. Nacijonaliste
ferentni naprama
politike i nekomu
iga kao ispraznim
većma. Sada, a da
e pred nekoliko
stellini objeloda-
lia“ nekoliko čla-
rugi irendetizam“,
upirao u dužnost,
pitanja Podneva
oslobodimo one
manja, a svi znaju,
u svojoj veoma
knjigama, u kon-
na, nije nikad za-
itanja i probleme
e razlika između
e bave ovim pro-
cijonalista), samo
ene stranke kon-
života cilj samoj
vlja svrhu nacije
n naime hoće —
njegovu misao, a

seoske djece s kojom
ptica, razuzdan kao
šao čas poslan od
sposobnost stvaranja
razvijati, učiti zanat,
umjetnički izražaj.
iti preslice s konča-
u vretencu izdupsti
rno olova, da zvuči
aricu ili dragu kojoj
e vježbati se gradeći
Bosne, što je stradao
kiteći je izragjenom
ma. Ta drvena obuća
a starcu: žuljala je
ar onda načini sljaku
buvene; u toj prvoj
virode momče je po-
o osjećanje forme i
ičku inteligenciju. Za-
ića, Antu Starčevića,
izrezujući ih u drvetu;
ije u drvetu, zatim u

om čudotvorcu čak i
gje u zadarskom „Na-
o darovitom pastiru,
ine poticao je vige-

L. J.

12. Kolovoza 1912.

Slava!

Dvanajest Apoštola Velike Misli Nazarećanske!
Čast Vama!

Skidamo kapu i do crne klanjamo Vam se zemlje!

Ne sustani! Ne kloni! Ne zaspi! Lijepa naša domovino!

Zora puca biće dana
Med nama će nestat skota,
Narod u Te gleda divna...
Slava Tebi, ele jota!

Cvi'će beri, vi'ence pleti,
Ne uzuri, vilo sele,
Pa im podaj svakom svoga,
A najljepši jotu ele.

Sve nâs Miso tare brižne,
Čistit zemlju od troskota.
Ti na troskot prvi segnu...
Slava Tebi, ele jota!

U mongolskoj zemlji našoj
Dešava se mnoga slota,
Al i Mongol cvi'ća ima,
Da njim vjenča ele jota.

Tanku gredu troskot diže,
Oko grede konop mota...
Bosno rodna, budi plodna...
Slava Tebi, ele jota!

Iz grla će krvca šiknut,
Oj radosti naše vele! —
Iz krvi Sloboda niče...
Slava tebi, jota ele!

Krvava je rujna zora
Pre neg sunce svi'etu grane;
Ele jota, divni brate,
Rujna zoro, bi'eli dane!

b. V.

Smrt Jukića ragja osvetnike. — Dalmacija pod dojmom osude.

Slava Jukiću!

Notom je pukla osuda, kad je onaj kleti glas javio Oslobodiocu našem, Prvaku i Heroju našem, — da ga čeka smrtna kazna, jer je žrtvovati život svoj htio da pokaže, kako ljubi svoju dragu otadžbinu — u svima nama rodio se je spontano istinski onaj osjećaj ljubavi žarke prama rodnoj domaji i svojoj potlačenoj domovini...

U onome svetome času zastrujalo je našim srcem čuvstvo boli i veselja, prijehora... i ušhit za časnom i velikom osvetom, za slobodom osnažio je junačka naša prsa, te srce je zakucalo u grudima našim *Jednim Svetim* trepetom, koji znači: Sloboda ili smrt!!!!...

Dalmacija je dirnuta iz korjena. Ovaj čin impulsom Svete Ideje, osvojio je uzasom, zgražanjem i ogorčenjem cio narod, te čekamo, da narod izreče svoju riječ, svoj protest silni i gromovit, koji će dostojno kazati svijetu, da nam je sloboda jedini cilj! Split, duša našeg života, već je progovorio svečanom i majestoznom manifestacijom 12. augusta, kad je Jukiću — Velikanu našem — izrečena osuda. Onog dana po svim gradovima Dalmacije na način dostojan Vjere naše, začela se je jaka i svestrana akcija. U Splitu je povorka od 8000 duša obašla grad, dostojanstveno i mirno, pa se je ta narodna manifestacija na koncu pretvorila u silan protest, a poklici su se iz srca i iz duše oduševljeno orili. Listovi po Dalmaciji izlaze u crvenom svečanom ruhu i u crnini.

„Sloboda“ sva u crveno oduševljeno se razgrabljuje i dijeli. Vanredan utisak na narod — sve veselo i „dobro“ raspoloženo. I „N. Jedinstvo“ posvetilo je lijep dio jučerašnjeg broja, a u „Hrvatskoj Rieči“ citano silan jek ogorčene duše narodne, dok i „Naprednjak“ ovo izlazi pred javnost sa iskrenim ogorčenjem, i govori iz duše svoje i tvoje, Narode!

I ostala će Dalmacija na taj vidni način manifestovati svoje Ove Ideale, a za sada fale Vam potankosti.

Složno napred, za slobodu svoju!
Reci, Dalmacijo, sve i progovori zemljo naša!
Poteci u pomoć posestrimi svojoj!
Krvlju... Sloboda se stiće!

Jedan od mladih.

Memento! . . .

„Apeliram na hrvatski narod, koji je jedini pozvan da mi sudi!“ — uskliknuo je ponosito, mladi Hercegovac, sljedbenik Kvaternika mučenik Luka Jukić, obasipan evijaćem, a uz pjevanje „Lijepa naše“ narod hrvatski i srpski primio je na srce taj apel najbolje djece svoje i danas eto ječi cijela do-

movina naša: „dolje tirani!“ — „nijesu djeca, koja krvlju traže otkup zarobljene domovine, nije nas ni dvanaestero niti dvanaest hiljada, nego su tisuće, milijuni... Spremajte optužnice državnim odyjetnici - - - narod se budi!

Da, naš će narod suditi — ne djeci svojoj ponositoj, koja za domovinu založiše krv svoju, nego podlim tiranima i njihovim crnim emisarima, komesarima...

Napred žarka omladino naša! narod je s tobom; s tobom stoji i pada...

I neka nas „ustavni“ komesari i špijuni državni, bezsramniji i grdji od starih venecijanskih žbira i galijota vuku kroz „ponte dei sospiri“ u mračne i vlažne katacombe i pod giljotinu; neka sa penju tanka vješala i zemlja krvlju zalije...

Slobode i svijetla nam treba, pa makar krv cijelu domovinu oblila! Memento!...

Jedan „veležadajnik.“

Njišu se vješala tanka,

a u ubogom Svilaju puca od žalosti veliko jedno srce, srce divne majke za rođenim sinom, što izgubi život u zlatnim godinama svojim, u čvrstoj vjeri, da će pomoći narodu svome, što ne steneje pod jarmom tugi i pod zvižduhom gvozdenog knuta, što ga stiće u svojoj zlobi prokleta ruka ljutog krvnika.

Njišu se vješala tanka, podignuta od Cuvaja — krvnika, komu se izgubio trag, kao da ga je proždrla zemlja, koja ima da do brza u svoje crne grudi primi žrtu njegove osvete — Luku Jukića.

Njišu se vješala tanka, a čitav jedan narod sa dva imena šuti poput sakovanog roblja i ne smije da se gane na pogazenu pravdu, na poplivanu pravicu, na iščuškani znanost, na prostituisano uvjerenje sudačko, na pogazenu istinu i na blatom poprskano poštenje, humanost, moral.

I nek je svega toga; nek je Hrvatska velika usmrgjena baruština, mi se ipak veselimo i lijemo suze radosti, jer kad megju nama imade i takovih, koji svoju osudu na smrt popračuju idealnim povikom iz dna srca: *Živila narodna sloja!* — mi onda nijesmo narod, koga će da slomi jači i bezdušniji, silniji i okrutniji.

Mi lijemo suze veselja, jer kad dvanajest uništenih mladih žrtava za slobodu svoje domovine pjevaju u hramu popljavane božice pravde „Lijepa naša domovino“, onda je bezdvojbeno, da će takovoj domovini sigurni bolji dani.

A krvnik nek se napreže i nek podiže vješala tanka, ali na njima ne će nikako i nikada moći da objesi snažnu i silnu ideju, koja provejava našim narodom, hrvatskosrpskim narodom; ideju ujedinjenja i slobode.

A ti majko, što čemerne suze liješ samotna u samotnome Svilaju, ti divna majko, ne možeš da shvatiš u svojoj boli naše suze, radosti i veselja, no će poznija unučad tvoja slušati babu svoga, gdje im priča o tvome sinu kao narodnom mučeniku, a njihovu koljenoviću.

I drhtnuti će gusle tanke i na njima duša narodna, u kojoj će blistavo sjati ime tvoga sina.

I doista čovjeka, koji još nije pljunuo na poštenje, trnci podilaze, kako se to u Hrvatskoj sudi: Dozivljemo u pamet Njeguša Nikolu. Ovaj puca u parlamentu na ministra predsjednika, jer ga je uzrujao smijeh njegov. Ako je Jukić analogan Njegušu, kako da on, još k tome ljuti nacionalista, ne uzavre bijesom, i rodoljubnom osvetom na čovjeka, koji neodgovorno gazi ustav i zakone i slobodu čitavog jednog naroda? I Njeguša osuguju na 7 godina tamnovanja — Jukića penju na vješala krvava...

I njišu se vješala tanka, a krvnik bježi i skriva se, sramise svoga djela, dok nad Hrvatskom pomalja se krvavo sunce, sunce slobode...!

Zdrava pouka narodu:

Audacis fortuna juvat — ili: „Pregaocu bog daje mahove“, kaže „Gorski Vijećac“.

Degeneres animos timor arguit — t. j. izrođene duše se plaše, kukavice se boje.

„Boj se onoga, koj je vikô bez golema mrijet jada.“ — ban Mazuranić.

Grčki filozof Seneka kaže: Jer mnogima robuje ko tijela robuje, ko se za nj odveć boji. Ne treba da se vladamo tako, kao da tijela radi živjeti moramo, već kao da bez tijela živjeti ne možemo.

Poštenje za onoga nema cijene, komu je tijelo odveć u cijeni.

Skrbi se za nj brižljivo, ali opet tako, da ga možeš baciti u oganj, kad razum, kad čast, kad savjest, kad domovina to zaište.

Vim nullam poenarum futuram tantam, quem conservare res publicas possit — t. j. Nema kazna takove moći na svijetu, koja će da spasi državu. — To kaže papa Lav XIII.

Veliki ruski pisac Maksim Gorki kaže. Prije svega, ako je čovjek spreman da zbog uvjerenja svog izgubi slobodu i život, onda to znači, da on vjeruje iskreno, te da je sličan prvim mučenicima vjere Hristove.

„*Dulce et decorum est pro patria mori*“ — t. j. slatko je i dično za dom umrijeti — kazalaše stari Rimljani, a nama ne daju za domovinu ni živjeti, ni umrijeti časno, a uče nas tome po školama osam dugih godina.

Naš jednostavno vješaju, mjesto da nam Ode pjevaju.

„Živjelo Jedinstvo Hrvata, Srba i Slovenaca!“

Luka Jukić 12.-VIII. 1912.